

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till:
ju.L5@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)
(Ju2024/01907)

Statens institutionsstyrelse (SiS) har ombetts att lämna synpunkter på förslagen i betänkandet. Genomgången har skett med de utgångspunkter som SiS har att beakta.

SiS har inga synpunkter på förslagen i *kapitel 7 och 8* om utökad kriminalisering och straffskärpning samt försök, förberedelse och stämpling till brott.

SiS bedömer att förslagen i *kapitel 9* om en ny bestämmelse i 23 kap. 8 § andra stycket brottsbalken och förslaget en ny lag om uppgiftsskyldighet för viss personal inom skolväsendet, på hem för vård eller boende, vissa myndigheter och personer i särskild förtroendeställning kommer att få en stor påverkan på SiS verksamhet. SiS ser i grunden positivt på förslagen men anser att de i viss mån behöver förtydligas och utvecklas ytterligare. Vidare anser SiS att de bedömningar som görs i *kapitel 12* avseende de ekonomiska konsekvenserna för myndigheten inte är tillräckliga. SiS synpunkter i dessa delar framgår i det följande.

Avsnitt 9.3

SiS ser positivt på att det införs reglering som möjliggör för personer som har dragits in i brottsplaner att dra sig ur desamma genom att avslöja dem för bl.a. en myndighet och därmed undgå straffansvar. Förslaget kan utgöra ett viktigt led i samverkan mellan myndigheter för att stävja brottsutvecklingen och samtidigt bidra till viktiga handlingsalternativ för personer, däribland barn och unga, som har dragits in i brottslig verksamhet.

Avsnitt 9.4

Utredningen föreslår att det ska införas en särskild lag som ålägger myndigheter och enskilda anställda inom vissa angivna yrkesgrupper att föra information om avslöjande av brottsplaner vidare till Polismyndigheten.

SiS träffas av samtliga punkter i den föreslagna 1 § lagen om uppgiftsskyldighet för viss personal inom skolväsendet, på hem för vård eller boende, vissa myndigheter och personer i särskild förtroendeställning. SiS träffas alltså som myndighet samtidigt som en stor del av myndighetens personal även träffas som enskilda anställda. SiS anser utifrån detta att det behöver tydliggöras vem, dvs. myndigheten eller enskilda anställda, som har det primära ansvaret för anmälan när både myndigheten och enskilda anställda träffas samtidigt. SiS anser därtill att det behöver tydliggöras om uppgiftsskyldigheten för enskilda anställda kan vara förenad med ansvarsutkrävande.

SiS saknar bedömningar kring vilka risker en uppgiftsskyldighet kan få för enskilda anställda. Det kan vara förenat med risker för SiS anställda, särskilt i klientnära arbete, att anmäla avslöjade brottsplaner till Polismyndigheten. SiS anser utifrån detta att det även bör övervägas att komplettera förslaget med bestämmelser om sekretess för anställdas namn hos Polismyndigheten.

När det gäller den bedömning som ska göras av ett frivilligt tillbakaträdande och kravet på en omedelbar anmälan till Polismyndigheten kan det förutses situationer där en enskild delar med sig av information om brottsplaner men det för den anställde inte framstår som klart i vilket syfte informationen lämnas, dvs. om det faktiskt rör sig om ett frivilligt tillbakaträdande. Det kan även vara oklart om de aktuella brottsplanerna är genomförda eller inte och om brottet därmed ens är möjligt att förhindra. Utifrån detta kan den anställde som tar emot informationen komma att ställas inför svåra avvägningar. SiS anser att dessa frågor behöver belysas ytterligare och att det bör förtydligas i vilken mån det finns tidsmässigt utrymme för enskilda anställda att exempelvis rådfråga överordnad chef eller någon stödfunktion inom myndigheten.

Avsnitt 12.3.

Utredningen har i *avsnitt 12.3.3* bedömt att kostnaderna för SiS kan beräknas till sammanlagt cirka 88 miljoner kronor per år till följd av förslagen om ökad lagföring avseende osjälvständiga brottsformerna. Utredningen bedömer därför att de föreslagna ändringarna inte kan genomföras utan att ytterligare ekonomiska tillskott tillförs SiS.

SiS instämmer i att föreslagna ändringar inte kan genomföras utan att ekonomiska tillskott tillförs myndigheten. Utredningen har baserat sina beräkningar på att SiS i genomsnitt haft 75 intagna för slutna ungdomsvård under året. SiS måste därför påpeka att det numera är ungefär 200 intagna som verkställer slutna ungdomsvård vid myndigheten och prognosen är att antalet intagna kommer att öka ytterligare. Det underlag som utredningen har baserat sin bedömning på är därmed inte längre aktuellt. De ekonomiska konsekvenserna för SiS i dessa delar måste därför tas till förnyad bedömning i det fortsatta lagstiftningsärendet.

När det gäller de ekonomiska konsekvenserna av utredningens övriga förslag uttalar utredningen i *avsnitt 12.3.5* att förslagen om frivilligt tillbakaträdande och anmälningsskyldighet primärt medför behov av information och utbildningsinsatser. Dessa bedöms inte vara mer omfattande än att de kan antas rymmas inom en berörd myndighets befintliga anslag.

Utifrån den påverkan förslagen kommer att få på SiS kan myndigheten inte instämma i utredningens bedömning. Förslagen träffar SiS kärnverksamhet och kräver att nya arbetssätt skapas inom hela myndigheten. SiS bedömer att de förändringar som förslaget för med sig inte kan genomföras inom ramen för ordinarie arbete. Förslagen kommer att medföra att ett större antal placerade vid SiS kommer att få en ökad hotbild mot sig och därför vara i behov av särskilda skyddsåtgärder. Det medför behov av en ökad differentiering som i sig ställer krav på lokalmässiga anpassningar och ett ökat behov av personal. Den nya regleringen och de nya arbetssätt som behöver tas fram kräver vidare informations- och utbildningsinsatser till samtliga medarbetare. Utifrån SiS uppdrag i förhållande till placerade som överväger att frivilligt tillbakaträda behöver SiS även genomföra informationsinsatser riktade till samtliga placerade. SiS bedömer därför att de förändringar som behöver genomföras för att implementera regleringen i verksamheten inte kan rymmas inom befintliga anslag.

Därtill vill SiS framföra att myndigheten har flera andra stora implementeringsarbeten som behöver tas om hand under 2025 och de närmaste åren till följd av andra lagstiftningsförslag. Det är inte möjligt för myndigheten att ta om hand all implementering utan att tillföras särskilda resurser.

SiS emotser utifrån ovanstående att frågan om de ekonomiska konsekvenserna för myndigheten tas till förnyad bedömning.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Elisabet Åbjörnsson Hollmark. I den slutliga handläggningen har sektionschefen Erla Thorisdottir och enhetschefen Susanna Ågren deltagit. Föredragande har varit juristen Katarina Samuelsson.

Elisabet Åbjörnsson Hollmark